

CLOSE-UP

FOTO'S GETUIGEN VAN SOCIALE (WAN)TOESTANDEN

In Duitsland wordt dit najaar het tachtigjarige bestaan gevierd van het tijdschrift van de arbeidersfotografen. Die vormen nog altijd een krachtige en geëngageerde beweging.

Arbeiders voor de lens

WERKERS ALS GEORGE GROSZ, MAXIM GORKI, GEORGE BERNARD SHAW EN KÄTHE KOLLWITZ.

Tussen de twee wereldoorlogen leefde de hunkering naar een zuivere, betere wereld. Een wereld waarin de 'arbeiders aller landen' zich zouden verenigen. Verwant aan dat streven was het nudisme, de Duitse *Freikörperkultur* die in diezelfde periode ontstond.

De toenmalige pers beperkte zich tot clichés: dat van de bedelaar, de boer, de handlanger en de 'pittoreske' werkmens. Een nieuw tijdschrift, *'Der Arbeiterfotograf'*, wou daartegen ingaan.

Fotoclubs

Het was de tijd van de clubs, een typisch mannenverschijnsel. Heren voelden zich geneigd zich af te zonderen en met elkaar te discussiëren over mannezaken zoals dieren (paarden en honden), techniek, politiek en vrouwen. Vaak in die volgorde. Het ging om burgerlijke en selecte verenigingen, voor mannen met geld en invloed, en de fotoclubs waren daar geen uitzondering op. De fotografie was de aanleiding om samen te komen.

Bij de arbeidersfotografen was dat niet anders. In 1927 waren er in Duitsland al 25 plaatselijke groepen arbeidersfotografen en hun tijdschrift werd verspreid op zeventienduizend exemplaren.

De voorschriften van de fotoclub Vooruit. © rr

In Vlaanderen ontbrak de maatschappijkritische invalshoek die er in Duitsland wel was

wierp Oscar Barnack een camera voor de 35 mm-film die toen al door de filmindustrie gebruikt werd het kleinbeeldformaat. Na

dient voor het sociale fotowerk in andere landen.

Vlaanderen

In Vlaanderen was de situatie anders. Vóór de Tweede Wereldoorlog ontstonden in de schoot van de socialistische vrijetijdsbesteding de zogenaamde 'Natuurvrienden'. Vanuit dat milieu groeiden er groepen van liefhebbers die twee zaken combineerden: natuur en fotografie. De sociaal-voelende diepgang die in Duitsland bestond, ontbrak.

Na de oorlog sloten veertig foto- en kinokringen zich aan bij de Federatie van Arbeiders Foto- en Kinokringen (FAFK). Die sloot zich in 2001 op haar beurt aan bij het Centrum voor Beeldexpressie.

De belangrijkste Belgische arbeidersfotograaf was zonder twijfel Karel Heirbaut (1927- 2001). Hij werkte niet in clubverband, maar bracht als arbeider van de Boelwerf in Temse een fotoboek uit dat moest contrasteren met de publicitaire foto's die de directie liet maken. Hoewel de foto's technisch onaf waren, was het een authentiek monument, niet alleen voor de arbeiders van de Boelwerf maar ook voor de sociale fotografie in ons land.